

Asia: VN/25238/2024

Lausuntopyyntö: Valtioneuvoston asetus teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämisen ja energiatehokkuuden edistämiseen sekä ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen edistämiseen myönnettävästä avustuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö pyydettävä lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämisen ja energiatehokkuuden edistämiseen sekä ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen edistämiseen myönnettävästä avustuksesta Neste Oyj esittää seuraavaa:

Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ilmastopolitiikan yhtenä painopisteenä on päästöjä vähentävien ja hiiltä talteen ottavien ratkaisujen kiihtyvä kehitys teollisuudessa ja energiantuotannossa. Hallituksen tavoitteena on myös vahvistaa Suomen investointiympäristön houkuttelevuutta ja lisätä Suomeen suuntautuvia investointeja.

Tavoitteet

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin valtionavustuksista, joita voitaisiin myöntää merkittäville investointihankkeille

- 1) teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämiseksi ja energiatehokkuuden parantamiseksi sekä
- 2) investointien vauhdittamiseksi eräillä ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen kannalta strategisilla aloilla. Avustusten tavoitteena on edistää hallituksen ilmasto- ja elinkeinopoliittisia tavoitteita.

Neste kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitykseen koskien valtionavustuksia, joita voitaisiin myöntää merkittäville investointihankkeille. Neste näkee positiivisena, että hallitus on lisäämässä puhtaan siirtymän hankkeiden tukemiseksi keinovalikoimaa olemassa olevien instrumenttien rinnalle.

1. Valtionavustuksen perusteeksi kelpaamattomat investointikustannukset

Lakiehdotuksen mukaan palkat ja yleiskustannukset eivät ole avustuksen perusteeksi hyväksyttäviä kustannuksia (lakiehdotuksen 10 §). Neste katsoo, että kaikki palkat ja yleiskustannukset, jotka liittyvät investoinnin suunnitteluun ja toteutukseen tulee sisällyttää avustuksen piiriin. Suunnittelukustannukset muodostavat merkittävän osan Nesteen investointiprojektien palkkakustannuksista. Suunnittelukustannusten osuus on Nesteen investointiprojekteissa on noin 10-20 prosenttia kokonaiskustannuksista.

Näiden kustannusten ulos rajaaminen syrjii sellaisia yrityksiä, jotka ovat rakentaneet omaa sisäistä osaamista investointiprojektien hoitamiseksi ja vastaavasti suosii toimijoita, jotka eivät työllistä sisäistä henkilöstöä investointiprojekteissaan. Samalla nykyinen esitys myös kannustaa ulkoisten palveluntarjoajien, esimerkiksi insinööritoimistojen, käyttöön, koska ulkoistetuista töistä johtuvat kustannukset oikeuttavat hyvitykseen. Ulkoisten palvelujen käyttö johtaa todennäköisesti myös kokonaisuutena korkeampaan investoinnin kustannustasoon, koska sisäisesti toteutettujen töiden omakustannehinta on ainakin Nesteen tapauksessa huomattavasti ulkoisia kustannuksia matalampi.

2. Avustuksen myöntämisen muut erityiset edellytykset

Lakiehdotuksen (12 §) mukaan investoinnin kohteena olevan laitoksen tai laitteiston tulisi olla valmis ja toiminnassa 36 kuukauden kuluessa avustuksen myöntämispäivästä. Tämä 36 kuukauden aikaraja investoinnin valmistumiselle on hyvin lyhyt, ottaen huomioon kaksi merkittävää seikkaa:

(i) avustuksen soveltamisalaan kuuluisivat merkittävät investoinnit, joiden suunnittelu-aika on luonnollisesti pieniä investointeja pitempi;

(ii) avustusta pitää hakea ennen töiden "alkamista", joka on esityksessä määritelty laajasti.

Näiden kohtien (i)-(ii) osalta Neste lausuu seuraavaa:

(i) Jotta valtion avustuksella olisi merkittävään investointiin käynnistävä vaikutus, tulisi avustusta voida hakea, ja sen myöntämisestä pitäisi olla varmuus, määrittelyvaiheen/perussuunnitteluvaiheen aikana, jonka jälkeen investoinnin valmistumiseen kestää vielä tyypillisesti vähintään 4-5 vuotta. Neste ehdottaa mallia, jossa laitoksen tulee olla valmis 60 kuukauden kuluessa avustuksen myöntämispäivästä eli vuonna 2030. Neste katsoo, että vuosi 2030 on sopiva vuosi laitosten käynnistymiselle, koska silloin keskeiset mandaatit astuvat voimaan ja todennäköisesti markkinalla syntyy uutta kysyntää tuotannolle.

(ii) Lisäksi "töiden alkaminen" tulee määritellä neutraalisti niin, ettei esimerkiksi maanrakennustöitä (kuten tontin tasoitusta ja paalutusta) tule katsoa töiden alkamiseksi. Normaaliin kiinteistöhoitoon voi kuulua maanrakennuksen kaltaisia toimia ilman että töitä on allokoitu minkään projektin alle, tai että niitä olisi tarkoitus periä osana hankkeen tukikelpoisia kustannuksia. Tämä myös asettaisi omalle tontille ja toisen tontille rakentavat yritykset epätasa-arvoiseen asemaan, koska tontti

voidaan ostaa ja vuokrata ehdollisena sille, että myyjä / vuokranantaja suorittaa tarvittavat maanrakennustyöt tontilla ennen kauppaa, eikä tontin hankintaa silti esityksen perusteella katsottaisi töiden alkamiseksi, siinä missä omalla tontilla maanrakennus katsotaan esityksen mukaan aina töiden alkamiseksi.

3. Esityksessä (9§) kerrotaan erityiset edellytykset uusiutuvan vedyn ja uusiutuvasta vedystä tuotettujen polttoaineiden käytölle siten, että energiasisältö on peräisin muista uusiutuvista lähteistä kuin biomassasta.

Neste kommentoi, ettei mahdollisia ratkaisuja tulisi rajata vaan sen tulisi sisällyttää myös biomassapohjaiset ratkaisut silloin kun ne mahdollistavat asetuksella tavoiteltavat ilmastovaikutukset.

4. Esityksessä (8§) kerrotaan avustuksen käyttötarkoitus

Avustusta voidaan myöntää investointiin, joka mahdollistaa vähintään toisen seuraavista:

1) suorat kasvihuonekaasupäästöt avustuksen saajan fossiilisia polttoaineita energialähteenä

tai raaka-aineena käytävästä teollisuuslaitoksesta vähenevät vähintään 40 prosenttia verrattuna avustusta edeltäneeseen tilanteeseen tuotantoprosessien sähköistämisen avulla tai siirtymällä käyttämään uusiutuvaa vetyä tai uusiutuvasta vedystä tuotettuja polttoaineita fossiilisten polttoaineiden asemesta;

2) avustuksen saajan teollisuuslaitosten energiankulutus vähenee tuetun toiminnan osalta vähintään 20 prosenttia verrattuna avustusta edeltäneeseen tilanteeseen. Suorien kasvihuonekaasupäästöjen väheneminen 1 momentin 1 kohdan mukaisesti mitataan viiden avustushakemusta edeltävän vuoden keskimääräisten suorien kasvihuonekaasupäästöjen

perusteella. Tarkasteltaessa kasvihuonekaasupäästöjen vähenemistä otetaan huomioon myös biomassan poltosta aiheutuvat todelliset päästöt. Energiankulutuksen väheneminen 1 momentin 2 kohdan mitataan viiden avustushakemusta edeltävän vuoden aikana toteutuneen energiankulutuksen perusteella.

Nesteen kommentti: Ylläolevat investoinnin mahdollistamat vähenemät tulisi laskea investointikohtaisesti. Koko tuotantolaitoksen (esim. Nesteen Porvoon jalostamo) energiankulutus ja päästöt ovat tyypillisesti mittavat ja yhden investoinnin mahdollistamat vähenemät eivät koko tuotantolaitoksen kokonaisuudessa välttämättä saavuta tavoiteltuja prosentteja vaikka yksittäisen investoinnin merkitys itsessään voi olla merkittävä.

5. Esityksessä (4§) kerrotaan avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset ja rajataan avustukseen soveltuvat projektit siten, että avustusta voidaan myöntää, jos investoinnin hyväksyttävät kustannukset ovat vähintään 30 000 000 euroa.

Neste kommentoi, että 30 000 000 euroa on yksittäisille energiatehokkuusinvestoinneille korkea ja myös kustannuksiltaan pienemmät projektit olisi hyvä sisällyttää valtion avustuksen piiriin. Neste ehdottaa rajaksi 10 000 000 euroa.

Kunnioittavasti,

Mattias Hellström

Public Affairs, Neste Oyj

Hellström Mattias
Neste Oyj